

UTTALE REGULERINGSPLAN FOR HAUKÅSMYRANE OG HAUKÅSVASSDRAGET **BERGEN ELVEFORUM**

Bergen Elveforum består av følgende organisasjoner: Nesttunvassdragets venner; Apeltunvassdragets venner, Haukåsvassdraget, Steinbekken, Daleelva, Vågelvas venner, Kalandsvatnet Grunneigerlag, Arna Sportsfiskere, Bergen Sportsfisker, NJFF Hordaland og Forum for Natur og Friluftsliv

Vår visjon er å gjøre Bergens blågrønne soner, vann og vassdrag til et identitetsskapende profilelement på lik linje med byens syv fjell. Bergen Elveforum er et kompetanse- og kontaktforum for frivillige lag, organisasjoner og arbeidsgrupper som arbeider aktivt med Bergens elver og bekker og blågrønne soner. Vår oppgave er å bidra til vern, restaurering og gjenåpning av byens vassdrag. Vi arbeider for at byens vassdrag skal være friske og rene, åpne og tilgjengelige for nåværende og kommende generasjoner.

Bergen Elveforum skal være en drivkraft i arbeidet med vern, restaurering og gjenåpning av byens vassdrag og medspiller for offentlige organer, skoler og private institusjoners arbeid byens vannmiljø.

Vi vil arbeide aktivt for at Bergen skal ha en langsiktig bærekraftig arealplanlegging som prioriterer levende vassdrag og biologisk mangfold foran utbyggingsinteresser. Vi ønsker å være et kraftsenter i et omfattende miljønettverk som arbeider frem rene og rensede vassdrag. Vårt arbeid retter seg mot byens befolkning, næringsliv, statlige aktører og særlig barn og unge. Vi vil inspirere flest mulig til å engasjere seg i et lokalt eierskap til byens elver og bekker gjennom en ordning med elveadopsjon.

Historiske data for Haukåsvannet og Haukåselven.

Før 1964 var vannet samlet som ett vann. Vannet ble i 1964 senket ca. 1,5 meter pga. jordbruksformål. Etter at vannet ble senket måtte det sprenges kanaler mellom deler av vannet. Nå består den opprinnelige innsjøen av fire vann, Storavatnet (36 m dyp), Kipavatnet øvre (18 m dyp), Kipavatnet nedre (15m dyp) og Ovnene (8 m dyp).

Nedstrøms finner disse man tjernet Kråvatn (8 m dyp) som munn ut i Haukåselven.

Haukåsvannet hadde tidligere (før 1964) en tallrik bestand av ørret, røye og ål. Etter at vannet ble senket lå røyens gyteplasser tørre og røyen forsvant etter hvert helt. Ørretbestanden holder seg. Mye fin 100 til 500 gram. Jeg ruse-fisket 6 ål i kanal oppstrøms Kråvatn for 4 år siden.

Tilstand i dag

Haukåsvatnet

Gyteforholdene i de 4 Haukåsvannene har aldri vært særlig gode, men i dag er det verre enn før. Det øverste vannet, Storavatnet, har en liten aktiv gytebekk på 200 meter, Vikabekken, helt nord i vannet. Denne bekken har bredde 0,5 meter og dybde 15 cm og tørker nesten helt ut i tørkeperioder. En annen bekk ved Uteløen på vannets vestsida har en liten gytestrekning på 15 meter. Ved Kipavatnet øvre/nedre har jeg ikke sett noen gytebekker.

Ovnene har 2 bekker hvorav den ene fra øst har 50 meter gytestrekk. Forurensning fra steinknuseverk, jernholdig vann fra anaerob fylling og motor-cross-bane er i perioder stor. Avrenningen skader års-yngel som klekkes her.

Den andre bekken (fra vest) er antakeligvis forurenset av tunnelvann og avrenning fra industribygninger. Jeg har aldri observert yngel der.

Haukåselven.

Haukåselven har utspring fra tjernet kalt Kråvatnet. Dette tjernet er ganske lite berørt av at Haukåsvatnet ble senket. Kråvatnet har nok bra gjennomstrømning og har alltid hatt en stor bestand av småfallen ørret.

De siste 70 år har undertegnede erfarings-informasjon om Haukåsvatnet, Kråvatnet og Haukåselven. Haukåselven har tidligere uten inngrep gått fra Kråvatnet til broen over Breisteinveien. Derfra gikk den i kanal over Haukåsmynen og deretter i ny kanal ned til Almås. Resten av elven var naturlig fra Almås via Hylkjestemmen og forbi Hylkje Ullspinneri ut i sjøen. Stemmen er et vandringshinder for laks og ørret.

Dagens Haukåselv har i løpet av 70 år fått dårlige vilkår for både ørret og muslinger, og antakeligvis også for ål. Som barn plukket vi av og til muslinger over hele elven fra Kråvatn til Almås. Vi fisket ørret og ål, men aldri røye.

Det er i dag tett industrialisering langs elven oppstrøms Breisteinveien. Det er sannsynligvis et vandringshinder oppstrøms Campingplassen. Elven er lagt i rør. Sidebekkene i dette området var tidligere gytebekker og yngleplasser for ørret. Haukåselven hadde tidligere et yrende liv av ørret mellom årsyngel og fisk på 500 gram.

Elvebunnen nedstrøms Breisteinsvei-broen var i tidligere tider leiraktig. Oppstrøms var det mye fin grus og sand.

Almåsbekken er i dag eneste sidebekk med bekkørret helt opp til Svortetjern oppunder Veten. Sidebekk fra øst (meanderbekk?) og vest til elven ved Haukåsmynen er i dag helt vekk (ødelagt/drenert). Sidebekker på begge sider av Breisteinsveien fra øst er også helt vekk (ødelagt/drenert). Sidebekk fra øst for Travparken kom fra noen ørret-loner (i dag midt i Travparken), men er i dag ødelagt av silt og gjødsel. Sidebekk fra Birkelandsstemmen/Hetlevikdalen er ødelagt av BIR-fylling, campingplass og veibygging. Sidebekk fra Brurås (øst for betongindustri) er ødelagt av fylling for betongindustri. Gamle bildekk mot nord.

Min erfaring fra observasjon de siste 70 år er at det er veldig lite fisk i elven sammenlignet med tiden før industribyggingen. Etersom muslinglarvene er avhengig av småfisk for migrasjon er det vesentlig å forbedre ørretbestanden.

Forslag til tiltak

For elvemusling er to tiltak avgjørende, og disse må ha første prioritet:

- Stoppe avrenning fra gjødsel og jordpartikler ved å flytte Jordforbedrings-anlegget og stoppe avrenning av silt fra traverbane. Da vil bekken fra Hetlevikdalen/Birkelandsstemmen bli bedre.
- Traverbanen må drenere og installere egnet renseteknologi på rettstrekningen (treningsbanen) langs Haukåsmynen.

I tillegg kan en rekke mindre tiltak bidra til vesentlig bedre forhold for fiskebestandene i vassdraget:

Haukåsvatnet

- Sjekke om Vika-bekken kan utbedres med fisketrapper og om Ute-løe-bekken kan utbedres med utvidelse oppover ca. 100 meter og ved å legge ut grus.
- Legge ut gytegrus på to steder i kanal oppstrøms Kråvatn
- Sjekke bekkene i Ovnen – rense opp og legge ut gytegrus

- Tillate re-utsetting av røye og bygge opp en liten gyte-grunn av sprengstein begge deler i Storavatnet

Haukåselven

- Kontrollere om det er vandringshinder oppstrøms campingplassen. Inspisere med kamera. Om det er hinder, lage tiltak som i Fjøsangerbekken.
- Utbedre side-gytebekk ved Betongindustri. Flytte/fjerne stein-ur i bekken og legge ut grus.
- Grave opp sammenraste elvebredder nedstrøms Breisteinvei-broen.
- Legge ut grus nedstrøms Kråvatnet og nedstrøms Breistinsvei-bro.
- Vurdere å sette ut muslinger i kanalene mellom vannene oppstrøms. Jeg fikk informasjon om at en av bøndene i området satte ut en musling i kanal oppstrøms Kråvatnet. Den levde etter sigende der i mange år.
- Installere lensepumpe i elven ved musling-meanderen. Fremføring av strøm til industriell lensepumpe/nivåkontroll i meanderen vil sikre vanntilførsel i meanderen som ellers bare viser at den gror igjen i tørre perioder. Mislykket hittil.
- Hylkjestemmen demning trenger vedlikehold og rensing av rusk og skrot. Denne demningen hadde tidligere en fangstkumme for fisk på vei mot sjø.

Terje Aarsand
Leder Bergen Elveforum

Kopi:

- Vassdragsforvalter Ole Sandven
- Statsforvalter Vestland
- Sveinung Klyve Vestland Fylkeskommune